

Van links naar rechts: (1988); 'Hey Diddle diddle' (z.j.) van Paula Rego.

Nieuwe musea

Spelen met de geschiedenis

Kort na elkaar openden in en bij Lissabon twee nieuwe musea: Mude met design en mode en het Casa das Histórias dat gewijd is aan Portugals bekendste kunstenaar Paula Rego. Beide hebben niet zo'n 'museumachtig' voorkomen. Door Chris Reinewald

Crematorium noemen de bewoners van Cascais hun nieuwe Casa das Histórias. Paula Rego, de 74-jarige Brits-Portugese schilder wier werk hier permanent is te zien, kan er wel om grinniken. Zwarte humor is haar immers niet vreemd.

Architect Souto de Moura bouwde het museum als twee elkaar snijdende piramides met binnenin veel licht en ruimte. Na een retrospectief in Porto 2004 geldt Rego in haar geboorteland als de belangrijkste kunstenaar. Toen Cascais, dat even ten westen van Lissabon ligt, het dagelijks geopende en gratis museum voor haar werk wilde bouwen stemde ze toe 257 objecten, enkele honderden tekeningen en tientallen schilderijen aan hen uit te lenen. Maar als museumstuk ziet zij zichzelf niet, vandaar de naam Casa das Histórias: Huis van Verhalen.

Het Casa das Histórias architect Souto de Moura in Cascais. Paula Rego van

Rego is als realistisch kunstenaar een verhalenverteller. Aan de Britse krant The Guardian legde ze uit hoe de Portugese cultuur, met haar dominante rooms-katholicisme en een geschiedenis van bijna vijftig jaar dictatuur, zielaft aan haar groteske fantasieën. Zelf werd als dochter van een zakenman in de elektrotechniek opgevoed door een in mannenkleden gekende tante die geen fado's zong maar wrede sprookjes vertelde.

Rego was amper 17 toen ze aan de Londen School of Fine Art ging studeren. Daar pendelde ze lang tussen Londen en Lissabon. In 1987 brak ze door met een suggestief, Freudiaans schilderij van een meisje dat haar onderaan perst in de schacht van haar vaders politielamp. Een jaar later ontving ze de prestigieuze Turner Prize.

Rego's vroege werk uit de jaren zestig in h

'Mulher Cao' (1994) van Paula Rego. Rechts de ingang van het Museu do Design e da Moda in Lissabon. Het Mude is gevestigd in een voormalige bank.

museum oogt springerig-surrealistisch. Werk uit het decennium daarop ontbreekt. Manische depressiviteit legde haar schilderkunst toen lam. Wel maakte ze klassiek doorwerkte Goya-achtige grafiek: illustraties bij 19de-eeuwse Engelse romans en kinderriempjes. Haar onderkoeld realistische acrylschilderijen doen denken aan de Britse Lucian Freud en aan de Franse schilder Balthus, maar missen hun fabuleuze penseelvoering. Wijselijk stapte Rego daarna over naar de pasteltechniek. Tekenend met droog pigment en krijt kun je ook schilderkunstige effecten bereiken.

Dankzij haar academisch doortimmerd talent vond Rego haar eigen stijl. Op monumentale drieluiken figureren tanige schoonmoeders, idiote Sneeuwvitjes, lamlendige kerels en gruwelpoppen waarvoor ze onder meer ook levende modellen gebruikt. De trein terug naar Lissabon lijkt met dit soort Rego-vrouwen bevolkt.

Beatles

Voor wat ooit de Portugese Overzeebank was staan nu de metershoge silhouetten van John, Paul, George en Ringo: de Beatles uitgedost als Sgt Peppers Lonely Hearts Club Band. Met succes trekken ze de aandacht voor het binnenin gevestigde Mude, Museu do Design e da Moda. Een

betere locatie dan hier aan de Rua Augusta, een chique winkelstraat, kun je je als design- en modemuseum niet wensen. Daarom verhuisde recentelijk de Francisco Capelo's collectie met 2500 20ste- en 21ste-eeuwse designitems van het museum in Bélem naar het stadshart.

Het Mude herbergt echter niet de verantwoorde en voorspelbare designcollectie met bekende objecten, maar het nogal aanwezige — of beter — afwezige interieur. Van de toenmalige Caixa General de Depósitos resteert alleen de gestroomlijnde marmeren balie in het midden. De naar verluidt prachtig beklede zuilen en gedeco-

Rego werd opgevoed door een tante in mannenkleden die wrede sprookjes vertelde

reerde plafonds sneuvelen bij een eerdere renovatieronde, die daarom door monumentenzorg stilgelegd werd. Te laat. Er mocht vervolgens niet meer aan het gebouw worden gerommeld.

Spectaculair

Jarenlange leegstand was het gevolg, tot Mude het idee opvatte dat die ruïneuze staat een uitstekend decor voor design en mode zou zijn. Spectaculair is het zeker. Het doet denken aan het vergelijkbare, schandalig vernachtelde Palais de Tokyo in Parijs. Toch wekt de grimmig apocalyptische context de verkeerde suggestie. Design is immers niet dood. Met thema's (tussen concept en beeld, feminisme, consumentisme, space-age, herontdekte glamour) zet men de objecten in hun tijd en zo in een kunsthistorische setting. Dat die nogal discutabel is blijkt op de tweede verdieping.

Hier is sixties-design gekoppeld aan de in het dictatoriale Portugal (en Brazilië) juist afwezige popcultuur. Portugezen krijgen vochtige ogen als ze Caetano Veloso, de Braziliaanse Bob Dylan, aan het begin van de expositie het thema: 'Verboden te verbieden' horen scanderen. De politiek linkse Veloso moest in die tijd vluchten naar het swingende Londen. Of hij daar toen Paula Rego nog tegen het lijf is gelopen, vermeldt de historie niet.

Nieuwe Portugese musea

Casa das Histórias Paula Rego

Dagelijks van 10 tot 22 uur, toegang gratis.
Avenida da República, 300, Cascais.
www.casadashistoriaspaularego.com

Mude, Museu do Design e da Moda

Behalve maandag open van 10 tot 20 uur, toegang gratis. Rua da Augusta, 24, Lissabon. www.mude.pt